

Milan Valenta

CEVAKRK

neboli

KRKAVEC

Carpe diem

Milan Valenta

CEVAKRK

neboli

KRKAVEC

(Nepohádka)

2019

© Milan Valenta, 2019

Illustrations © Milan Valenta, 2019

Cover © Jiřina Vaclová, 2019

© Carpe diem, 2019

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-80-7487-277-8

ISBN 978-80-7487-278-5 (pdf)

Nikdo mě nemůže obviňovat ze lži jen proto, že vyprávím příběhy, co se nikdy nestaly. Vždyť podstatnější je, že se stát mohly. Pravděpodobnost je mnohdy skutečnější než sama realita, která sice je, ale je tak málo pravděpodobná, že by o ní s klidným svědomím mohl vyprávět jenom lhář.

Přiznávám, bylo mi v životě několikrát mluvit o věcech, jimž jsem málo rozuměl. Ba co víc, bylo mi přisti se o to, čemu jsem nerozuměl. A ještě hůře, bylo mi vyučovat, čemu jsem nevěřil.

Zeptal-li by se mě ovšem někdo, co jsem celý život dělal, odpověděl bych, že to, co ostatní. Honil jsem ty, kdož přede mnou utíkali, a prchal před těmi, kdož mě honili.

*Jmenoval jsem se Milouš Mrlínek, a jak jsem se jmenoval, tak jsem také vypadal. Krásnej jsem nebyl vůbec a chytřej tak akorát. Akorát, abych mohl dělat, co jsem dělal. Byl jsem melanomem na vlastní kůži. Malým a nepatrným vříd-
kem s obrovským potenciálem ničení. Nebylo toho mnoho, co jsem věděl. Ale věděl jsem: je-li nám zle, uchylujeme se ke kruhu. Jen co však pookřejeme, snažíme se z jeho celistvosti uniknout. V kruhu jsem se tedy navrátil, abych přišel na to, jak jsem k tomu tenkrát dospěl.*

Těhdy, když se minulost s budoucností proluly v přítomnu.

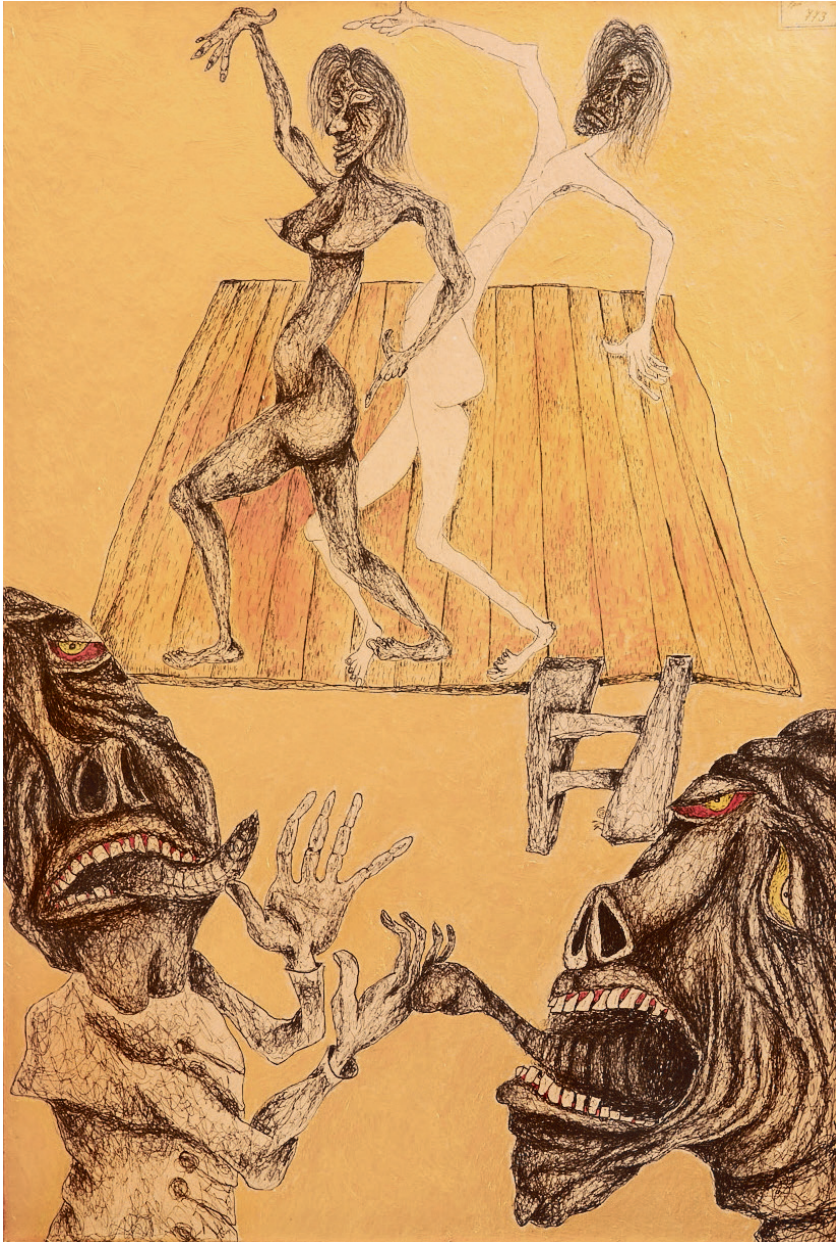

*I přikázal jsem krkavci, aby tě tam opatrovali...
Protože krkavci jsou proroci a učitelé
a člověk sám nevytrvá a pak...,
na dno lidské duše dohlédne
jen oko slepého krkavce.*

Institutio primorum monachorum

A balatoni nyár (prolog)

Fousy babího léta doběla zbarvily tělnaté rákosí, objímající v rozprahu celé jezero. Rtuťovité ptactvo hřadovalo k cestě na jih a z těch nestěhovavých už jen chřástal dával létu ještě nějakou šanci. Když tu, proti očekávání, uhodila vedra, díky kterým se semlelo mnohé, co se nedalo jinak vysvětlit.

Uháněl jsem honvédskou plání a byl sám samotinký jako ten anděl smrti na tiháňském hřbitůvku noc po soudném dni. Hroby otevřené, všichni někam odešli a jeho tam nechali.

Nekonečná rovina. Pole kukuřice, pole slunečnic, čarda. Pole slunečnic, pole kukuřice, čarda. Lány přikryté černým pláštěm havranů vyzobávajících do mrtvé semínka slunečnic, až Bělovi nezůstaly než vyžrané stvolý, oči pro pláč

a čarda s badacsonyským sladkým jak život ve stolových horách. Před čardou, za čardou kříž, z něhož jeden Kristus shlíží na Bélu opouštějícího na vratkých nohou výčep a ten druhý vrací oči k bouřkovým mrakům na severu: *Otče, proč jen proč? Pro tuhle tlamu ožralou taky?*

Bouřka ve stepi je nevyzpytatelná. Před uherskými lety jsem tudy projížděl na kole, vedro, až zadržávalo, a v čutoře poslední deci vody. Když byla bouře už už na spadnutí, zbytkem vody jsem se namydлил a čekal na slejvák. Pár metrů přede mnou déšť ustal, mraky zplaněly a já jsem zůstal, jak jsem byl. Namydlenej.

Tak to je pusta nebo něco na ten způsob – pole kukuřice, pole slunečnic bez konce, a když ten konec přeci jen přijde... domek kousek od pláže a v něm babka Szabó fousatá jako to rákosí kolem.

Balatonudvari, osada z bažin vyhřezlá.

Babka v domku žila – nežila sama. Muže snad měla, ale třebaže jsem na každém kroku nacházel jeho stopy, po Szabó ani vidu, ani slechu, pokud ovšem to chrchlání za horkých nocí doléhající z přízemí nepatřilo zrovna jemu. Na háku v předsíni visel klobouk. Na schodišti do podkroví se válely bačkory, vedle na věšáku fešácká špacírka. Festovní fajfka na parapetu zahradního okna, Szabó však nikde. Když jsem se o věci snažil získat hlubší povědomí, bába jen mávla rukou... tam někam. Směřem, kde ležely vinice, čarda a hřbitov.

Celé dny jsem nic nedělal a nic to se mnou nedělalo. Naopak. Po letech předstírání, že něco dělám, jsem konečně bez předstírání dělal to, co celý život.

Nic.

Když jsem měl hlad, vzal jsem síťovku a loudal se k samošce u hlavní cesty. V krámě jsem bral do rukou papriku, sýry a klobásy, ukládal je uvážlivě do košíku, a dřív než jsem zaplatil, požádal jsem u kasy o pecen bílého chleba. Když jsem se toužil opít, bloumal jsem s petkou mezi vinohrady tak dlouho, dokud jsem nenarazil na otevřený sklep, z jehož útroh proudil do horkého večera chladný vzduch nasáklý hořkostí dubového dřeva. Při pití vína jsem rozvážně naslouchal skřehotání žab, které uvěřily v návrat letní vášně.

Soustředěně a svědomitě jsem nic nedělal a zcela se oddal této činnosti. Na pláži jsem sbíral naplavená dřívka a opět je zahazoval, a jestli jsem sledoval někdy ptáky letící za bouřkových večerů nízko nad jezerní hladinou, k ni-

čemu jsem takový vjem nevztahoval. Bosou nohou jsem vydržel celou věčnost čmárat do písku a přitom číst knihu, abych obratem přečtené zapomínal. V krčmě na pláži jsem s rozkoší naslouchal hovorům pozdních rekreantů, z nichž bylo možno uchopit jenom barvu hlasu. Řeč byla zvukem, jímž nebylo zapotřebí se více zabývat.

Vegetoval jsem.

Zatím se čas sypal jako písek na přístavním molu a byl stejně tak nepočitatelný, jakož i prostý událostí. Po dusných nocích nadcházely dny promarněné nečinností.

Až jednou...

Jednou večer jsem se vracel Rakocziho ulicí (musí být v každé maďarské obci) do domku u pláže a jako vždycky jsem na nic nemyslel. Kousek od trati dřepěl ušmudlaný cigánek s kusem drátu v rukou. Na jeho konci zoufale pajdalo jakési opeřené stvoření. Havran, nebo kavka? Odrostlé mládě, slepé na jedno oko, tím druhým loupalo po svém trýzniteli celé bolavé a zbědované od smyčky zařezávající se mu do pařátu. Vždy, když se pták dovlékl na okraj chodníku, chlapec trhl drátkem a smýkl opeřencem zpět. Prováděl to zcela mechanicky a netečně, jako by se touhle činností snažil propracovat k něčemu vyššímu a podstatnějšímu, než je pouhé škubání drátem, na jehož konci vězí pták. K cíli, který byl ukryt vespod té nudné a skrznaskrz zbytečné kratochvíle. Nevím, co mě to napadlo, ale přistoupil jsem k cigáněti a z portmonky vytáhl bankovku. Transakci jsem odhadl na dvě stě forintů. Chlapec i pták strnuli a já cítil, jak si mě zaměřil triangl očí. Božské oko, zdálo se na chvíli. Jen v první chvíli. V té druhé mi ten lotřík z rukou vytrhl peněženku, a než jsem se nadál, byl tentam. Zaklel jsem, třebaže v ní nebyl závatrný obnos, a s povzdechem opeřenci vyvlékl smyčku z pařátu – inu, každý dobrý čin musí být po zásluze potrestán, říká se, ale je s podivem, jak to jde rychle. Osvobozený opeřenec stál na místě a k ničemu se neměl. Dupl jsem. Nic. Zatleskal jsem a zas nic. Nakonec jsem ptáka popadl pod křídly a hodil za kontejnery s komunálním odpadem.

Hotovo. Věc byla vyřízena.

Druhého dne zrána, když mi výplň balkonových dveří vracela do tváře vlastní ksicht, doznala trudomyslnost mého ega, že byl překročen práh starců. Happy birthday to me!

Padesát a pět navrch je skvělou příležitostí k sebemrškačství: jak jsem jen mohl dopustit a nechat věci dojít tak daleko?! Anebo taky – co se zbytkem života? Bylo třeba přikoupit v krámu karton barack pálenky a jednu láhev hned otevřít. Melancholicky jsem na balkoně popíjel sladkou kořalku a čučel do nebe. Co dál? Jak vrátit mládí, co beztak za moc nestálo? Nebo snad ukončit stáří? Vypít všechnu nakoupenou kořalku a zavrtat se do rákosí na odvráceném břehu jezera, aby mě nikdo nenašel (kdo taky, když nebylo nikoho, kdo by mě hledal), a zvolna se proměnit v rašelinu? Zmizet navždycky?

Se smrtí bych byl docela smířen, ale zdálo se, že smrt zatím nebyla smířena se mnou, tož co ještě...

Tak třeba muzeum, když už se ten nápad naskytl. Svůj k svému, rozhodl jsem se, a abych uťal sladkobolné vyrypování superega, zvolna jsem vykročil do horkého dopoledne s vědomím, že život muže padesát a pět navrch je jako chůze na dlouhou trať: nejde o to někam dojít na čas, ale snažit se tam jít co nejdéle. Expozice byla plná starých fotografií, starých obrazů, starého zemědělského náradí a starého průvodce. Dědek neuměl než maďarsky, ale to mu nevadilo, aby vytrvale nemlel pantem a přitom kosmatými pařáty cosi ukazoval na obrázcích, třebaže jsem mu opakovaně naznačoval, že maďarsky umím jen *nem tudom*. Nicméně i tak šlo z fotografií pochopit, že pusta má mocného nepřítele – hejna havranů po celé věky pustošících pole kukuřice a pole slunečnice, těch havranů, kteří jsou vlastní příčinou, že pusta je pustá. No, to máte fakt blbý. Tož sbohem a *viszlát*, nápad s muzeem za moc nestál, když v tom...

Seděla u kasy. Žena s tváří tiháňské madony. Všechno, co k ní patřilo, bylo v kontrastu s muzejní expozicí, dědkem, mnou a pustou přikrytou havrany..., i když pusta umí být občas nevyzpytatelná. Ani se na mě neusmála a já jí ten neúsměv oplatil. Na povrchu mimikry, ale uvnitř se schylovalo k bouři. Cítil jsem, jak se dosud klimbající testosteron aktivuje a chystá cosi provést s mou amygdalou, a dobře mi tak. Byl jsem dlouho sám (jako všichni, co žijí osamoceně v manželství), a je známo, že člověk sám nevytrvá. V nervózní tichosti